

enim vitari non potuit) sublatae sunt, sed eorum distributio ipsi Generali est commissa, de quo in lib. 10 agendum. Denique ex hac renunciatione et propria abnegatione, mira sequitur pax, et animorum unio, ac fraterna charitas, quam totis viribus inter suos procurat Societas, et in ea magnam partem suae perfectionis ponit; unde P. N. Ignatius, in Prooemio Constitutionum, in hac constituit totam vim et efficaciam suarum legum seu constitutionum, et ideo, 3 p., c. 1, § 21, illa duo simul conjungit, dicens: *De iis crebro tractantes, quae ad sui abnegationem, et in virtutibus profectum, et omnimodam perfectionem attinent, ad ea se invicem exhortando, et praecipue unitatem et charitatem fraternam.* Et statim, § 22, humilitatem et charitatem iterum conjungit; et ibidem, et aliis locis, varia media ad hanc animorum pacem et unionem tradit, quae Societas diligenter observat, quae ex discursu hujus operis latius constabunt; nunc enim ad compendiosam instituti propositionem, quam hic intendimus, haec quoque hanc partem sufficiunt.

Quibus mediis Societas salutem proximorum procuret.

10. *De mediis positivis, ac formaliter spiritualibus.* — Superest dicendum de alio ordine mediorum, quae circa proximum directe versantur, vel ad illum proxime referuntur, quae varia sunt et multiplicia. Partim enim in actione consistunt, partim in privatione, partim vero in ipsomet modo, seu dispositione totius Societatis, et rationis vivendi illius. Nam imprimis ex illo fine juvandi proximos ortum est, ut haec religio, et habitu et munere clericorum instituta sit, ut in c. 5 declarabimus. Unde hoc potest constitui tanquam primum medium, scilicet, assumptio status clericalis, quo possint proximis inservire, et consequenter omnis dispositio, quae ad talem statum digne assumendum necessaria est, maxime in his hominibus qui perfectionis viam profitentur. Secundo, inter haec media numeranda sunt omnia ministeria sacra, quae ad purgandos, illuminandos, et perficiendos alios utilia sunt, inter quae primum locum tenet sacramentorum administratio, praesertim confessionis et Eucharistiae, quae hujus instituti maxime propria est, ut ex bullis Pauli III et Julii III, et Gregorii XIII, et ex forma instituti, quae in eis refertur, et ex omnibus constitutionibus satis notum est. Et huc etiam spectat sacrificiis suis Ecclesiam juvare, pro conver-

sione infidelium, et correctione haereticorum, et fructu ac profectu ipsorum fidelium ea frequenter offerendo. Tertio, principaliter etiam ad hoc genus mediorum spectat quodcumque ministerium verbi Dei, quod variis modis, et magna ex parte propriis, in hac religione exercetur: primo, per publicas conciones, vel lectiones sacras ad populum; secundo, rudimenta fidei pueris et rudioribus hominibus tradendo, qua occasione, ad communis vulgi utilitatem divinum verbum, non tantum in Ecclesiis, sed etiam in vicis et plateis publice disseminant; tertio privatis colloquiis et sanctis conversationibus proximos juvando, nunc eorum vitia fraterne corrigendo, nunc ad virtutum opera, et sacramentorum frequentiam eos exhortando, nunc vero etiam in operibus perfectionis eos instruendo, vel excitando. Quarto, his adjungitur spiritualium exercitiorum communicatio, et usus, quo homines et vitam in melius mutare, et se ipsos cognoscere incipiunt, et de rebus aeternis serio cogitare, ac negotium propriae salutis cum Deo tractare, et ab ipso postulare addiscunt. Quinto, annumerari possunt congregationes ejusdemque status virorum sub regimine Societatis creatae, ac Pontificum Indultis munitae, ubi plerisque modis familiaris ad aeternam salutem promoventur. Sexto, huc etiam spectat tempore mortis juvare proximos ad pie sancteque moriendum. Atque haec fere media sunt, quae circa fideles ipsos exercentur, quaeque lib. 9 sigillatim tradentur. Septimo, hic adjungi possunt omnia illa, quae ad conversionem infidelium quorumcumque in Societate assumuntur, sive inter Gentiles, sive inter haereticos. Quo praecipue spectat quartum solemne votum obediendi Summo Pontifici in missionibus, etiam difficillimis, et ad quascumque orbis partes, etiam remotissimas, et inter barbaras nationes, etiam sine viatico peregrinando ex eleemosynis, si necesse sit, nullum aliud emolumentum, nisi salutem animarum, inde expectando.

11. *De mediis per relationem extrinsecam spiritualibus, quorum unum est litterarum studium.* — Post haec media, quae propinquissima sunt, et maxime spiritualia, adjunguntur illa, quae praeparant socios ad hujusmodi actiones erga proximos. Et quoniam haec praeparatio in duobus consistit, in vita, scilicet, et doctrina, juxta illud Pauli, 1 ad Timot. 4: *Attende tibi et doctrinae;* et illa, quae ad vitam pertinent, eadem sunt cum his quae ad propriam perfectionem ordinantur, solum hic su-

persunt ea, quae ad studia litterarum, et doctrinam comparandam vel tradendam assumentur. Nam, cum studia litterarum per se non videantur quicquam referre ad spirituales animae et charitatis perfectionem, nam potius *scientia inflat, charitas autem aedificat*, ut ait Paulus, 1 ad Corinth. 8, ideo aliquibus visum est statui religioso non convenire, cum hic status ad perfectionem charitatis ordinetur. Contra quos scripsit D. Thomas, articulo quinto, q. 188, 2. 2, ubi inquit an sit instituenda aliqua religio ad studendum. Et respondet studium litterarum omnibus religionibus, etiam puram contemplationem profitentibus, esse utile; religioni vero, quae ad salutem proximorum procurandam ordinatur, esse necessarium, juxta illud, ad Titum 1: *Amplectentem eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana, et eos, qui contradicunt, arguere.* Cum ergo ostensum sit, Societatem principaliter ordinari ad proximos juvandos, recte concluditur studia litterarum esse illi maxime necessaria. Quod etiam docet P. N. B. Ignatius, in 4 p. Constit., a principio, et per totam illam mirabili providentia et prudentia omnia disponit, quae ad haec media litterarum pertinent. Ex quibus quaedam pertinent ad disciplinam litterariam, ut sic dicam, alia vero ad doctrinam. Nam prius necessarium est eos, qui futuri sunt Societatis operarii, litteris addiscendis vacare; et quia rari, vel nulli sunt, qui sufficienter instructi et docti a principio recipiantur, necesse est ergo ut in ipsa religione iis vacent; per quod non impeditur perfectionis propriae progressus, cum actio illa ex se valde honesta sit, et ex obedientia sumpta, et desiderio juvandi proximo, opus sit insignis charitatis; scientia autem, quae hoc modo acquiritur, non inflat, sed cum charitate aedificat, et concordiam parit, ut recte D. Thomas dixit, dicto art. 5, ad 2; et latius declaravit, opuse. 19, c. 11¹. Quae vero studia religiosos deceant, non est hoc loco ex professo declarandum, sed sufficit dicere, per se quidem ac directe studia sacrarum litterarum ad eos pertinere, ut docuit D. Hieronymus, epist. 4, ad Rusticum; sub illis tamen comprehendit universam theologiam doctrinam, et Sanctorum Patrum, Pontificum ac Conciliorum decreta ac sententias; nam in his tota sacra doctrina vel explicatur, vel continetur. Secundario ve-

¹ Vide in tom. de Censur., dis. 23, sect. 3, a n. 19.

ro, seu ministerialiter etiam philosophica doctrina, et humaniores litterae religiosae necessariae sunt, his praesertim, qui cum haereticis sunt dimicaturi, et parati ac dispositi esse debent ad doctrinam hanc disseminandam per universum orbem. Quam vero exacte, sapienter, et moderate haec omnia in Societate ordinata sint, postea, toto lib. 5, in particulari videbimus. Post disciplinam recte subsequitur doctrina, cum hic sit finis ejus; unde in hoc etiam genere actionis nihil Societas omittit, quod quoquo modo juvare proximum possit. Nam (ut omittamus praedicationem verbi Dei, quae magis ad affectum, quam ad intellectum ordinatur, et ideo superius, numero praecedenti, de illa dictum est) occupatur Societas in docendis proximis, primo in scholis legendo publice Scripturam sacram, et theologiam Scholasticam; quod munus merito a religiosis usurpari, late defendit D. Thomas, opusc. 29, c. 2. Deinde casus etiam conscientiae docendo, et ubi necesse est, controversias etiam fidei agitando. Hinc ulterius ad liberales quoque artes docendas descendit, neque in his tantum sistit, sed linguarum etiam peritiam, imo et ipsius Latinae linguae prima rudimenta tradit; nam per haec initia ad majora perveniendum existimat, nec parva reputat, sine quibus magna non constant. Denique, tam per privata consilia, quam per generalem doctrinam, qua verbo, qua libris editis traditam, omnes omnibus modis juvare studet; nihil aliud (in hoc enim harum actionum perfectio posita est) quam eorum qui docentur bonum intendendo, et majorem Dei gloriam inde sperando, ut in suis Constitutionibus B. P. N. Ignatius frequenter repetivit.

12. *Alterum est diversitas graduum et personarum quae in Societate reperitur.* — *Primus gradus scholarium approbatorum.* — *Professorum gradus.* — *Gradus coadjutorum spiritualium.* — *Coadjutorum temporalium gradus.* — Ex his vero sequitur diversitas graduum et personarum, quae in toto corpore Societatis cernitur, et inter media ordinata ad salutem merito numerari potest, nam ex hoc fine, et ex actionibus ac ministeriis proxime numeratis orta est. Ut enim novitios omittamus, qui omnibus religionibus communes sunt, quamvis in Societate aliquid speciale habeant, infra, lib. 2, c. 5, explicandum, post sufficientem probationem, et moralem ac spiritualem instructionem admittuntur novitii ad primum Societatis gradum, qui *scholarium approbatorum* appellatur, in quo membra Societatis

vere efficiuntur, eique per tria substantialia vota religionis incorporantur. Quia vero tunc regulariter, ac per se loquendo, nec ad statum clericalem, nec ad sacra ministeria erga proximos exercenda sufficientiam habent, aut præparati sunt, proxime in hunc finem admittuntur, ut ad eum statum, et ad alias actiones per studia litterarum, et virtutum progressum disponantur, et ideo nec per vota propria clericorum, neque etiam per solemnia, et omnino absoluta ex parte Societatis, admittuntur. Nam quo finis et actiones propriæ Societatis perfectiores sunt, eo magis probati et perfecti esse debent, qui ad eas simpliciter ac solemniter admittuntur. Ita ergo primus gradus membrorum Societatis, in quo scholastici approbati existunt, constituitur. Postquam vero hujusmodi scholastici, et sufficienter probati, et in litteris instructi sunt, et per sufficientem experientiam apti et idonei inveniuntur ad exercenda ministeria circa proximos supra declarata, et præsertim ad eas missiones, ad quas pro salute animarum a Pontifice mitti possunt, jam tunc presbyteri ordinati in ultimum gradum per veram professionem ad quatuor vota solemnia, quibus alia simplicia adjuncta sunt, ut lib. 6, a c. 6, videbimus, a Societate admittuntur. Quoniam vero prædicta Societatis ministeria multa dona et naturæ et gratiæ requirunt, quæ non in omnibus, sed fortasse in paucis inveniuntur, ideo necesse fuit aliquos etiam sacerdotes post studia litterarum, et sufficiens de illis experimentum, in Societate intimius quam scholares ipsos admitti, ut juxta suum captum in spiritualibus ministeriis professo juvare possint, qui propterea *coadjutores spirituales* appellantur, qui quartum votum obediendi Pontifici in missionibus non emittunt, quia non supponuntur habere sufficientiam ad omnia ministeria, quæ ex vi illius voti comprehenduntur. Neque etiam regulariter faciunt solemnem professionem, ut debitus ordo et subordinatio melius conservetur, et propter alias graves causas in lib. 7, c. 4, tractandas. Dixi autem *regulariter*, quia interdum admittuntur aliqui ad professionem cum tribus tantum votis solemnibus, et substantialibus religioso statui; quod tamen non fit, ut dicemus ibidem, nisi per modum dispensationis, propter speciales rationes, et graves causas occurrentes. Tandem, quia, ut in simili dicitur, Actor. 6, *æquum non est derelinquere verbum Dei, et ministrare mensis*, ita etiam spirituales operarii Societatis, vel qui studiis vacaturi erant, non

poterant simul sine magno impedimento corporalia ministeria sustinere, ideo necessarium fuit gradum alium in ea instituere, ad quem illi, qui *coadjutores temporales* vocantur, admittentur, quos oportuit esse veros religiosos, et per substantialia vota Societati conjunctos, ut cum majori decentia, religione et charitate talia ministeria fiant. Horum autem religiosorum statui ac muneri non erat proportionatum quartum illud votum obediendi Pontifici; quia ministeria, ad quæ ordinantur illæ missiones, ad tales personas non pertinent; admittuntur ergo ad tria vota non solemnia, sed simplicia, sicut de coadjutoribus spiritualibus, et scholasticis approbatis dictum est. De quibus omnibus gradibus inferius sigillatim est dicendum a lib. 3 usque ad 6. Nunc enim solum propositi sunt, ut generalis quædam notitia totius Societatis habeatur; et quia tota hæc structura et fabrica ad prædictum finem ordinata est, illique valde proportionata existit, ac propterea a Summis Pontificibus, præsertim a Gregorio XIII in constitutione *Ascendente Domino*, probata et laudata est.

13. *De mediis privativis ad eandem salutem proximorum.*—Ultimo, quoniam in n. 10 diximus, hæc media non tantum positiva, sed etiam privativa esse, et priora insinuata sunt, oportet posteriora breviter recensere. In hoc igitur ordine imprimis pono, non habere usum chori; quanquam enim hæc actio valde religiosa sit, et ideo ab aliis religionibus observata, tamen, quia nimium religiosos Societatis impediret vel ab studiis, dum eis vacant, vel ab actionibus, et ministeriis circa proximum, ad quæ post studia destinandi sunt, et præsertim quia parati esse debent ad varias missiones, et ad discurrendum per universum orbem, ideo Pater noster Ignatius Societatem voluit esse hæc occupatione liberam. Et quamvis id multi in Societate notaverint ac reprehenderit, in c. 8 ostendemus illos nulla ratione sufficienti motos esse, sed hoc potius fuisse et Patrum sententiis, et rationi etiam valde consentaneum. Et ad hoc medium revocantur omnes similes actiones, a quibus Societas etiam ex Pontificum auctoritate eximitur, ut sunt processiones publicæ, et similes, quæ cum cantu et choro conjuncta sunt. Aliud medium privativum numerari potest, abstinere a suscipienda cura monialium, ut libro nono, cap. octavo, numero decimo quinto, iterum dicemus; quamvis enim hujus rei plures aliæ rationes reddi possint, hanc tamen

existimo esse præcipuam, quia judicatum est a B. Ignatio, in p. 6 Constitutionum, c. tertio, § quinto, ita expedire, ut socii expeditiores essent ad finem illum, quem præcipue intendunt. Potest etiam inter hæc media poni, non accepisse singularem habitum, sed communem clericorum honeste viventium, juxta morem regionis in qua socii versantur; nam hoc etiam ad hunc finem ordinatum est, ut facilius pateret aditus ad omnes proximos, sive hæreticos, sive fideles, etc. Et eadem ratione posset hic numerari communis et vulgaris victus, et moderatio a nimia vitæ austeritate, in his quæ ad corpus pertinent, quorum ratio in progressu hujus libri copiosius expendenda est; et ideo de his mediis hæc delibasse sufficiat.

CAPUT IV.

UTRUM SOCIETATIS RELIGIO CONVENIENTER INSTITUTA ET APPROBATA FUERIT.

1. *Post causam finalem Societatis, agendum de triplici efficiente.*—Hactenus fere nomen solum Societatis, et quid eo nomine significetur, a nobis explicatum est, ostendimusque Societatis Jesu nomine significari quamdam religiosorum hominum congregationem, ad finem salutis animarum, cum talibus mediis, talique vivendi ratione institutam; nunc ex eodem fine et mediis distinctius declarandum est, quid et qualis sit hæc religio. Quoniam vero quæstio quid est, supponit quæstionem an est, prius de hac quæstione aliquid dicere oporteret, nisi religionem hanc dari in Ecclesia satis jam per se esset notum; solum ergo superest ut de origine et institutione ejus, atque adeo de illius approbatione dicamus, atque ita fiet ut post causam finalem efficientes causas hujus religionis declaremus. Tres autem causæ in ea fundanda considerari possunt, scilicet, prima et principalis, quæ est Deus; proxima et ministerialis, quæ fuit privatus homo, quem Deus ad hoc mirabile opus excogitandum illuminavit, et exequendum impulit et animavit. Tertia est Apostolica Sedes, quæ Dei nomine, ut vicem Christi gerens in terris, religionem hanc sua auctoritate suscepit et confirmavit, et de singulis pauca dicenda sunt.

De institutore Societatis, ejusque institutionis convenientia.

2. *Pontificum testimonia de Ignatii et sociorum ejus sanctitate et doctrina.*—Ut ergo

a notioribus nobis incipiamus, perspectum est omnibus, religionem hanc institutam esse ab Ignatio Loyola, de cujus sanctitate, doctrina et nobilitate hic non dicam, quia ea magis ad historiam, quam ad disputationem scholasticam pertinent, satisque erudite ac copiose descripta sunt a familiari ejus filio, gravique Patre nostro Petro de Ribadeneira, et postea a Petro Maphæo, ac novissime a Patre Nicolao Orlandino, prima parte Historiæ Societatis, ut *in ore duorum vel trium sit omne verbum*. Nobis ergo sufficiant nunc testimonia, quæ Pontifices Summi, non solum de Ignatii, sed etiam de sociorum ejus pietate et doctrina, et de irreprehensibili vita, nobis reliquerunt. Nam Paulus III, in prima bulla confirmationis Instituti, de Ignatio et sociis ita loquitur: *In theologicis studiis per plures annos exercitati, Spiritu Sancto (ut creditur) pie afflati, jamdudum e diversis mundi regionibus discedentes, in unum convenerunt, et socii effecti, abdicatis hujus seculi illecebris, eorum vitam perpetuo D. N. Jesu Christi, atque nostro, et aliorum successorum nostrorum Romanorum Pontificum servitio dedicarunt, et jam quampluribus annis laudabiliter in via Domini se exercuerunt*, etc. Quæ iterum repetit in initio bullæ secundæ, ampliationis prædictæ confirmationis; et inferius subdit: *Nos igitur, ad eorumdem Ignatii Prepositi et sociorum piam vitam et bonorum operum exemplum attendentes, eorum piis desideriis annuentes*, etc. Et in bulla tertia, in qua varias facultates concedit: *Attendentes* (inquit) *ad fructus uberes, quos in domo Domini hactenus produxistis, et producere non desinitis, vestra religione, integritate, scientia, doctrina, moribus, et experientia, plurimum in Domino confidentes, vobis*, etc. Similia leguntur in bulla Julii III, de confirmatione ejusdem instituti, et in fine ejus specialiter addit Pontifex: *Considerantes, nihil quod pium, sanctumque non sit, in sancta Societate, ejusque laudabilibus institutis, ac exemplari Ignatii et aliorum sociorum vita et moribus reperiri*, etc. Ubi expendo idem testimonium terre Pontificem de sanctitate vitæ Ignatii et sociorum, ac de ipso instituto, quod sua auctoritate approbavit. Quæ testimonia sequentes Pontifices etiam post felicem B. Ignatii mortem sæpius comprobarunt, ut ex cæteris bullis constat, et specialiter Gregorius XIII in bulla *Quanto fructuosius, bonæ memoriæ Ignatium Loyolam, Societatis institutorem*, appellavit. Ac novissime Paulus V universæ Societati, publico Confessoris non